

Kaupunginhallitus 01.09.2025 § 256

§ 256

Vuoden 2025 toinen osavuositarkastus (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Jyrkkä Maria

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mykkänen Kai

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto

1
merkitsee liitteenä olevan vuoden 2025 toisen osavuositarkastuksen tiedoksi,

2
merkitsee liitteenä olevan Espoon kaupungin konserniraportin ja PKS-omistajaohjausraportin tammi-kesäkuu 2025 tiedoksi,

3
merkitsee tiedoksi vuoden 2024 arviointikertomuksessa esitettyihin huomioihin annetut selvitykset,

4
merkitsee tiedoksi vuoden 2025 talousarvioon liittyvät pöytäkirjamerkinnot,

5
merkitsee tiedoksi Taloudellisesti kestävä Espoo –ohjelman väliraportin,

6
vahvistaa vuoden 2025 avaavan taseen liitteen mukaisesti.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

1. Vuoden 2025 toinen osavuositarkastus

Asukasmäärän kasvu jatkuu vahvana

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Espoon väestö kasvoi kesäkuun loppuun mennessä 2 980 hengellä. Espoon väestömäärä oli ennakkotietojen mukaan kesäkuun 2025 lopussa 323 940 henkeä.

Väestönkasvu on hidastunut hieman edellisvuosista, mutta jatkuu silti vahvana. Väestönkasvun jatkuessa alkuvuoden tapaan, tulee kokonaiskasvu tälle vuodelle olemaan n. 5 900. Suomen väestönkasvu keskittyy edelleen pääkaupunkiseudulle ja Espoon kasvu suhteessa moneen suureen kaupunkiin on voimakkainta. Viime vuodet Espoossa väestönkasvu on ollut poikkeuksellisen suurta ja tämän vuoden kasvuennuste on linjassa kaupungin pidemmän aikavälin väestöennusteen kanssa.

Työttömyyden luvuissa ei muutosta

Kesäkuun 2025 lopulla työttömien osuus työvoimasta oli Espoossa 11,5 prosenttia eli 1,1 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuosi sitten. Koko maan työttömyysaste oli 12,2 prosenttia. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut vuoden takaisesta. Pitkäaikaistyöttömiä oli 41,6 prosenttia eli 2 202 henkeä enemmän kuin vuosi sitten. Avointen työpaikkojen määrä supistui edelleen. Kesäkuun lopulla avoimia työpaikkoja oli 568, kun vuosi sitten vastaavana ajankohtana määrä oli 770.

Talouden epätasapaino - tulot alittuvat ja menot ylittyvät

Toimintatuottojen arvioidaan jäävän talousarviosta yhteensä 19,9 milj. euroa. Merkittävimpana tekijänä on maanmyyntitulot, joiden arvioidaan alittavan talousarvion n. 26 milj. eurolla. Lisäksi rakennuslupatuotot jäävät 1,3 milj. euroa talousarviosta. Toimintatuottojen kokonaismäärää nostavat maankäytösopimustuotot, jotka ylittyvät 9,5 milj. eurolla. Maankäytösopimustuotot edellyttävät kuitenkin vastaavaa menolisäystä investointeihin. Toimintatuottojen arvioidaan ylittyvän myös mm. kotoutumisen laskennallisessa kuntakorvauksessa sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotoissa.

Toimintakulut ovat ylityksessä 5,6 milj. eurolla. Suurimmat tekijät ovat työllisyyspalvelujen työttömyysetuismaksut 6,1 milj. euroa ja yksikön muut kulut 0,6 milj. euroa. Suomenkielisen opetuksen henkilöstösivukuluissa on 1,4 milj. euron ylityspaine, DigiOnen irtaantumisesta tulevat lisäkulut ovat n. 1 milj. euroa ja kotikuntakorvausten arvioidaan ylittyvän 0,8 milj. eurolla. Muiden toimialojen toimintakulujen ennakoidaan pääosin pysyvän talousarviossa tai alittavan sen.

Henkilöstökulut (ml. työvoimanvuokraus) ovat merkittävä osa toimintakuluista ja ne ovat kasvaneet vuoden aikana 6,6 prosenttia. Kasvu on huomattava ja se on nopeampaa kuin asiakasmäärän tai palvelutarpeen kasvu. Myöskään kaupungin tulot, jolla palvelujen järjestäminen rahoitetaan, ei kasva yhtä voimakkaasti. Tästä syystä työvoimakustannuksiin ja niiden kehittymiseen on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota sekä haettava ratkaisuja, joilla saavutetaan tasapaino suhteessa asiakasmäärän ja tulopohjan kehitykseen.

Talouden epätasapainosta ja useista tulojen kertymiseen liittyvistä riskeistä johtuen tulosityksiköiden tulee edelleen kiinnittää erityistä huomiota menokehitykseen ja varmistaa talousarviossa pysyminen. Sekä hakea aktiivisesti toimenpiteitä, joilla ennustettuja ylityksiä saadaan pienennettyä vuoden aikana.

Talouden vaikea tilanne heikentää verotulojen kehitystä – ennuste heikentynyt alkukesän tilanteesta

Verorahoitusta (verot ja valtionosuudet) on tammi-heinäkuussa kertynyt 746 milj. euroa. Kaupungin verotuloennustetta tehdessä huomioidaan valtiovarainministeriön verotuloennusteet ja Kuntaliiton verokehikon ennusteet.

Osavuosikatsaus 1:n yhteydessä verotuloennustetta alennettiin yhteensä 26 milj. euroa. Verotuloennustetta joudutaan kuitenkin edelleen heikentämään, n. 4 milj. eurolla, johtuen kunnallisveron heikosta kertymästä. Kunnallisveron ennakoidaan jäävän 27 milj. euroa talousarviosta. Kokonaisuutena verotulojen ennakoidaan jäävän yhteensä 30 milj. euroa talousarviosta.

Kunnallisveron toukokuun verontilityksissä huomioitiin ansio- ja pääomatuloverojen veronsaajien ryhmäosuuksien oikaisu, joka on kunnille negatiivinen. Verovuoden 2024 oikaisu oli kunnille 163 milj. euroa negatiivinen, koska kunnille tilitettiin vuonna 2024 liikaa verotuloja. Vuoden 2025 oikaisu kokonaisuudessaan on 183 milj. euroa negatiivinen ja sen vaikutus Espoolle vuositasona on yhteensä n. -18 milj. euroa.

Yhteisöveroon ennakoidaan n. 4 milj. euron alitusta. Yhteisöveron määrää vähentää lasku kuluvaan vuoden ennakoveroissa. Mm. joidenkin suurten yritysten tulosenusteet ovat heikentyneet ja niiden vaikutus heijastuu erityisesti Espoon yhteisöveroon.

OKM:n valtionosuus on päivitetty joulukuussa saadun päätöksen mukaan. Valtionosuuden määrän ennakoidaan toteutuvan 5 milj. euroa talousarviossa ennakoitua suurempana. Perusopetuksen valmistavaan opetukseen sekä lukiokoulutukseen saatavan rahoituksen kasvu vuodesta 2024 toteutuu suurempana kuin talousarviossa ennakoitiin.

Espoo verorahoitus on hyvin pitkälle valtionosuusriippuvainen. Yli 30 prosenttia verorahoituksesta koostuu valtionosuuksista, jotka eivät kehity samassa suhteessa verotulojen kanssa tai asukasmäärän ja siten palvelujen järjestämisen kanssa. Valtionosuudet kattavat myös vain osan palvelujen järjestämisen kustannuksista.

Toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan olevan 126,6 milj. euroa negatiivinen ja 20 milj. euroa talousarviota heikompi. Rahavirtaa heikentää ennustetut verotulojen ja maanmyyntitulojen alitukset, menoylitykset ja lisäyksesitykset investointeihin. Lainanottovaltuutta ei ole vielä tänä vuonna käytetty, mutta rahavirran jatkuessa vahvasti negatiivisena, siihen tullaan varautumaan.

Ilman rahoitustuottoja kaupungin tulos negatiivinen

Tuloksen ennustetaan heinäkuun lopun tilanteessa toteutuvan alhaisena eli 41,3 milj. euron tasolla. Poikkeama talousarvioon on yli 20 milj. euroa. Tulosta osaltaan nostaa 9,5 milj. euron maankäyttösopimustuotot, jotka vastaavasti kasvattavat investointikustannuksia. Osavuosikatsaus 1:n jälkeen rahoitustuottojen ennustetta on nostettu ja rahoitustuottojen ennakoidaan toteutuvan yli 25 milj. euroa talousarviota parempana. Kaikkiaan rahoitustuottoja kertyy n. 52 milj. euroa. Huomioitavaa on, että ilman rahoitustuottoja kaupungin tulos olisi negatiivinen.

Investointien kokonaismääräksi ennustetaan 383 milj. euroa. Investointien kokonaisennusteeseen ei ole tullut olennaisia muutoksia kesän aikana. Toimitilahankkeissa on yksittäisissä hankkeissa poikkeamia tai siirtymisiä. Kokonaisuudessaan toimitilarakentamisen ennustetaan toteutuvan 8,4 milj.

euroa talousarviota alhaisempana. Infrapuolella yksityisrahoitteisissa hankkeissa mahdollistetaan mm. Keran, Niittykummun, Finnoon, Kaitaan alueiden hankkeiden ennakoitua nopeampi toteutuminen sekä rahoitetaan osa Kaupunkiradasta. Lisäksi Turuntien urakka toteutetaan 2 vuodessa 3 vuoden sijaan ja Raidejokerin vuodelle 2024 suunniteltuja investointeja toteutuu vuonna 2025.

2. Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteutuminen

Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelman (TakE) tuottavuusennuste on vahvasti negatiivinen vuoden toisella kvartaalilla. Ohjelman ennustetaan alittavan vuoden 2025 vuositavoitteen -30,1 milj. eurolla, ennusteen ollen 16,8 milj. euroa. Ennuste on heikentynyt 3,9 milj. euroa ensimmäisen kvartaalin ennusteesta. Vuodelle 2025 ohjelman tavoitteena on parantaa kaupungin tuottavuutta 47 milj. euroa (sis. menovähennykset ja tulolisäykset).

Ennusteen painaa pakkaselle haaste myydä kaupungin ydintehtävien ulkopuolelle jäävät toiminnot/yhteisöt, josta tavoitteena on saada kuluvana vuonna tulolisäystä 25 milj. euroa. Tämän ei ennusteta toteutuvan.

Ennustetta painavat alas myös vaikeudet maanmyyntivoiton tavoitetason nostamisessa takaisin 60 milj. euron tasolle 2023–2025 (poikkeama -2,0 milj. euroa) ja joukkoliikenteen kustannusten alentamisessa (poikkeama -1,8 milj. euroa).

Positiivisesti vuosiennusteeseen vaikuttavat euromääräisesti eniten toimenpiteet, jotka liittyvät maanvuokratuottojen kasvattamiseen vuosina 2023-2025 (ylitys 1,5 milj. euroa) ja konserniyhteisöihin kertyneen ylijäämän tai omaisuuden tulouttamiseen kaupungille (ylitys +0,5 milj. euroa).

On kuitenkin syytä huomioida, että ennusteessa näkyvät suuret yksittäiset euromääräiset erät eivät pääosin johdu varsinaisesta toiminnan tuottavuuden paranemisesta. Ne perustuvat kertaluonteisiin toimenpiteisiin ja tuloeriin, joihin kaupungilla on rajallinen suora vaikutus. Tämä korostaa tarvetta pysyvämmille ja rakenteellisemmille tuottavuustoimille.

3. Espoon kaupungin konserniraportti

Espoon kaupungin konserniraportti sisältää Espoo-konsernin merkittävimpien yhteisöjen toimintaan ja talouteen liittyvät olennaiset tiedot omistajatavoitteiden näkökulmasta. Tammi-kesäkuun 2025 raportti sisältää tavoitteiden ja talouden toteumatiedot vuoden 2025 kahdelta ensimmäiseltä vuosineljännekseltä sekä ennusteen vuositason toteumasta.

Valtuusto on päättänyt vuoden 2025 talousarviossa Espoon kaupungin konserniyhteisöille yhteensä 29 tulostavoitteesta. Vuoden 2025 toisen kvartaalin toteumassa tavoitteiden arvioidaan toteutuvan suunnitellusti 17 tavoitteen osalta ja yhden tulostavoitteen arvioidaan jäävän kokonaan toteutumatta. Kokonaan toteutumatta jääväksi arvioitu tavoite liittyy Espoon Asuntojen asuntotuotannon aloituksiin. Yhdentoista tulostavoitteen kohdalla toteutumisessa on epävarmuutta.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) tiedot esitetään tarkemmin erillisellä PKS-omistajaohjausraportilla.

4. Kaupungin tulostavoitteet 2025

Vuodelle 2025 on asetettu yhteensä 26 kaupunkitasoista tulostavoitetta. Tässä vaiheessa tulostavoitteista 13 arvioidaan toteutuvan. Neljän tulostavoitteen arvioidaan toteutuvan osittain ja kuuden tulostavoitteen osalta havaitaan poikkeamia. Kolmen tulostavoitteen osalta toteutumista ei voida vielä arvioida.

Poikkeamia havaitaan erityisesti talouden ja investointien osalta. Samanaikaisesti työttömyys ja yritystyöpaikkojen kehitys on jatkanut huonoa kehityssuuntaa. Ulkomaalaisten työnhakijoiden suhteellinen osuus on heikentynyt suhteessa yleiseen työttömien suhteelliseen osuuteen. Heikko kehityssuunta näkyy myös startup-yritysten rahoituksessa.

Useamman tavoitteen arvioidaan toteutuvan tässä vaiheessa. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen työvoiman saatavuudessa ja työhyvinvoinnissa on nähty parannusta. Lasten ja nuorten harrastamisen osalta tulokset ovat hyvät, mutta on huomattava, että kysely on kohdistunut eri alueelle kuin viime kerralla. Luontoviisas Espoo -tiekartta on hyväksytty ja työ luonnon monimuotoisuuden eteen edistyy. Kansainvälisten osaajien ja yritysten välisten tapahtumien palaute osallistujilta on ollut erinomaista, vaikka yritysten osallistujamäärissä jäädään hieman tavoitteesta. Rakentamisen lupien käsittelyaikojen mittaamisessa on tietojärjestelmämuutoksesta johtuen häiriö, mutta uuden rakentamislain aikaisten asuinrakennusten uudisrakennuslupien osalta tilanne on hyvä. Espoon ilmastopäästöt ovat laskussa, vaikka väkiluku kasvaa. Asukaskohtaiset päästöt ovat jo kahdeksatta vuotta peräkkäin pääkaupunkiseudun pienimmät. Oppimistulokset ovat Espoossa edelleen hyvät, kun esimerkiksi valmistuneista ylioppilaista yli 64,5 %:lla on valtakunnallista keskiarvoa korkeampi kaikkien kokeiden keskiarvo.

5. Vuoden 2025 avaavan taseen vahvistaminen

Osavuositarkastuksen yhteydessä tuodaan päätettäväksi kaupungin vuoden 2025 avaava tase.

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtyminen kunnille aiheutti taseen epäjatkuvuuden. Valtuustolle tuodaan avaava tase 2025 vahvistettavaksi, huomioiden siirrosta aiheutuvat muutokset. Kirjanpitolain mukaan (3:3.1 § kohta 5) tilinavauksen tulee perustua edellisen tilikauden päättäneeseen taseeseen. Kirjanpitovelvollisen tulee huolehtia alkusaldoihin kirjattavien muutosten riittävästä dokumentoinnista, jotta voidaan varmistaa aukoton kirjausketju edellisen vuoden päättävästä taseesta lopullisiin alkusaldoihin.

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston on 16.5.2023 antanut lausunnon 138 ja 15.10.2024 lausunnon 144 kunnille siirtyvien omaisuus- ja pääomaerien käsittelystä kunnan ja kuntayhtymän kirjanpidossa. Lausunnon mukaan kunnille siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjataan alkusaldojen muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2025. Tilinavaukseen kirjaamisen tarkoituksena on, että omaisuus- ja pääomaerien siirtoja ei esitetä vuoden 2025 liiketapahtumina talousarvion toteutumisvertailussa eikä rahoituslaskelmassa. Muut kirjaukset esitetään vuoden 2025 liiketapahtumina, ja ne voivat vaikuttaa vuoden 2025 tulokseen.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta annetun lain (383/2023, jatkossa

voimaanpanolaki) 6 § sisältää säännökset henkilöstön siirtymisestä ja 9 § säännökset uudistuksen omaisuusjärjestelyistä. Voimaanpanolain mukaan kunnille ja kuntayhtymille siirtyy 1.1.2025 siirtyvään henkilöstöön kohdistuva lomapalkkavelka, jonka valtio korvaa. Lisäksi työvoimaviranomaisille siirtyvät korvauksetta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen liittyvä irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeudet ja luvat.

Kunnat ja kuntayhtymät kirjaavat työ- ja elinkeinotoimistoilta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta sekä kehittämis- ja hallintokeskukselta siirtyvän lomapalkkavelan tilikauden 2025 aloittavassa taseessa muuksi saamisiksi valtiolta ja siirtovelaksi henkilöstölle (lomapalkka-jaksotus).

Vertailuvuoden tase

Voimaanpanolain perusteella tehtävät omaisuuden ja lomapalkkavelan siirtoja koskevat kirjaukset eivät ole luonteeltaan kirjanpitoperiaatteiden muutoksia tai aikaisempien vuosien virheiden oikaisuja, joten kuntien tilinpäätöksessä 2025 vertailuvuotena olevan edellisen tilikauden päättävään taseeseen 2024 ei tehdä oikaisuja vaan tarvittavat tiedot annetaan liitetiedoissa.

Vuoden 2025 tilinavauksen yhteydessä kaupungin taseessa on kirjattu lausunnon mukaisesti siirtynyt lomapalkkavelka ja saaminen valtiolta (1 827 956,35 euroa).

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Osavuositarkastus 2_2025
- 2 Konserniraportti tammi-kesäkuu 2025
- 3 Vastaukset vuoden 2024 arviointikertomuksessa esitettyihin suosituksiin
- 4 Vastaukset vuoden 2025 pöytäkirjamerkintöihin
- 5 Taloudellisesti kestävä Espoo - tuottavuus ja sopeutusohjelma väliraportti Q2 2025 Q2 2025
- 6 Avaava Tase 2025
- 7 PKS-omistajaohjausraportti HSL ja HSY Q2-2025
- 8 Espoon kaupungin tulostavoitteet_OVK2_2025

Oheismateriaali

- Investointiraportti EK OVK2_2025
- Tuloslaskelma OVK2_2025 Sitovat tasot

Tiedoksi